Bugünün küçükleri...

Büyük adamların çocukluk hayatı

Yazan: **Hasan Adnan Giz**

Fikret, Halûkun Bayramı'nı yazarken bayram günlerinin meserretini yalnız çocuklara bahşediyor. Artık harb havadislerini dinlemekten öyle bir kelâl geldi ki, ne olursa olsun bu kutlu günde biz de çocukların meserretinden istifadeye çalışacağız.

Büyük adamların çocukluk hayatı hakikaten pek meraklı bir mevzudur. Cihan tarihini yapan en meşhur insanların ilk yılları tetkik olunursa bellibaşlı iki çocuk tipi gözümüze çarpıyor: Birinci tip, frenklerin enfant prodige dedikleri fevkalâde çocuklardır ki, daha ilk yıllarında pek büyük bir zekâ eseri göstererek herkesin hayret ve takdirini celbetmiş ve henüz tufûlarında ne yaman bir cevher olduklarını meydana vurmuşlardır. Eski bir şairin sözü o müstesna zekâları ne güzel tarif eder:

Pâk tıynet neş'etinde gösterir âsârını
Neşre başlar nurunu vakti seherden aftâb.

Bütün hayatı otuz beş yıldan ibaret olan meşhur musikişinas Mozart, daha üç yaşında, elifbeyi öğrenmeden notayı öğrenmiş ve dört yaşında ilk bestelerini yapmağa, iki sene sonra da herkesi hayrete düşüren konserler vermeğe başlamıştı. Hayret olunmasın! Zira otuz beş yıl içinde onun verdiği kadar şaheser verebilmek için her halde üç yaşında işe başlamak lâzımdı. Musiki tarihinde Mozart'tan başka daha birçok harika çocuklara tesadüf olunur: Cherubini, Puccini ve Mendelsohn ilk bestelerini ancak üç dört yaşlarında yapmışlar, Paganini bütün şöhretini daha on dört yaşına girmeden kazanmıştı.

Meşhur ressam, heykeltraş, mimar ve şair Michel-Ange küçük yaşında öyle bir tahsil görmüştü ki on yaşına girdiği zaman Toskana'da ona ders verecek bir hoca bulunamamış ve on altı yaşında gizlice yaptığı bir heykel meydana çıkarıldığı zaman eski Yunan san'atkârlarından birinin şaheseri zannolunmuştu.

Yalnız san'atkârların değil, büyük kumandanların ve devlet adamlarının çocukluk hayatında da pek dikkate şayan safhalar vardır. Meselâ büyük Türk cihangiri Timurlenk, pek yaman bir çocukmuş!.. Tarih der ki: «Aksak Demir, çocukluğunda daima askerlik oyunu oynar ve arkadaşlarına asker ve kumandanlık ederdi. Gene bir gece çocuklarla oynarken: «Arkadaşlar! Benim istikbalden haber veren bir dedem vardır; bir gün benim neslimden biri gelip cihangir olacak, demiş; işte o benim; bana sadık kalacağınıza yemin edin!» dedi ve o gecenin karanlığında çocuk arkadaşları istikbalin müthiş cihangirine sadakat yemini ettiler.»

Napolyon'un çocukluk hayatı da Aksak Demire benzer. O da daima askerlik oyunu oynar ve sabahtan akşama kadar dövüşerek büyük kardeşi Jozef'i bile döver; kemerinde bir tahta kılıc taşır ve annesinin verdiği çörekleri kaledeki askerlerin tayınile değiştirirdi. Bir gün büyük bir zekâ eseri göstermiş ve annesinin ihtiyar uşağı: «Madam, diye yemin etmişti, kendi adım üzerine bahse girerim ki bu çocuk istikbalde büyük bir miralay olacak!»

Tarihte böyle büyük çocukların hayatı hakkında daha pek garib malûmat vardır. Meşhur İspanyol şairleri Lope de Vega ve Calderon ilk tiyatro piyeslerini on dört yaşına girmeden yazmışlardı. Bütün bu yazdıklarımızın en garibi olmak üzere İtalyan şairi Le Tasse'ın henüz altı aylıkken konuştuğunu rivayet ederler. Üç yaşında gramer öğrenen bu harika çocuk, yedi yaşında lâtince yazıyor ve rumca konuşuyordu.

İkinci tip ise, yukarıda gösterdiğimiz nümunelerin tamamen aksidir. Tarihte öyle büyük adamlar görülmüştür ki, çocuklukları gayet sönük, miskin veya pek şerseriyane geçmiş, hiç kimse onların adam olacağını ummadığı halde onlar, fıtretlerinde gizli olan büyük bir kudretin ani inkişafile birdenbire hakikî mahreklerini bulmuşlardır.

Cılız, hastalıklı bir kibar çocuğu tasavvur edin ki bünyevî sefaletine rağmen askerliğe çok meraklıdır. Her gün arkadaşlarile dövüşür ve dayak yer. Ailesi onu bir manastıra kapatmış, rahib yapmak arzusundadır. Çocuk razı olmaz. Askerliğe kabulü için Fransa Kralına müracaat eder. Kral, bu zavallı gencin arzusuna kahkahalarla güler. O da Avusturya ordusuna girerek, Fransız ordularını arka arkaya tepeleyen meşhur bir kumandan olur. Prens Eugène, zannedersem Osmanlı tarihinde de meşhur bir simadır.

Pek haylaz ve serseri bir çocuğun bazan ne büyük bir dehâ sahibi olabileceğini kabul etmek için muhakkak J. J. Rousseau'nun hayatını gözden geçirmelidir. On yaşına kadar babasının yanında mazbut bir hayat yaşayan Rousseau, babası tarafından terk olunduktan sonra, kendini öyle bir girdaba kaptırmıştı ki, bu serseri çocuktan bir Emil müellifinin nasıl çıktığına hayret etmemek gayrikabildir.

Meşhur Türk riyaziyecisi Gelenbevi İsmail Efendi, asil ve münevver bir çocuğudur. Küçük yaşında babasını kaybederek, o da Rousseau gibi, avare bir hayata atılmıştı. Bir gün sokakta ceviz oynarken bir baba dostu: «Yazık sana! Ailen ilim ve faziletile meşhur olmuşken, sen sokaklarda oynuyorsun» diye onu azarlar. Bu tekdirden çok müteessir olan İsmail hemen İstanbula giderek tahsil hayatına girer ve otuz yaşında müderris olur.

Şair Ziya Paşa çocukluk hatıralarını anarken, bir kere fena bir kölenin teşvikile hırsızlık ettiğini anlatır. Zafername şairinin çocukluk hayatı Kandillide geçmiştir. Babası, küçük Ziyayı mektebe götürmek için Ömer adında bir köle tutmuş. Mükemmel bir hırsız olan Ömer her gün Ziya ile beraber civar bağlara giderek üzüm çalarmış. Gene bir gün Derya Kaptanı Halil Paşanın bağına giderler. Bağın etrafı dikenli çalılarla kapalı olduğundan, kendi giremiyen köle. çalılar arasından bir delik açarak Ziyayı içeriye sokar. Meğer bu esnada Halil Paşa bağda nişan talimi yapıyormuş. Tam nişan testisinin yanında yerlere sürünerek üzüm çalan yeşil cübbeli bir çocuk görünce hemen yanındaki adamları koşturarak Ziyayı yakalatır. Fakat zeki çocuk, öyle güzel sözlerle masumiyetini ispata çalışır ki, paşa bundan gayet memnun kalarak ona tabak tabak üzüm ikram ettikten sonra bir hayli da para verir. Bu vak'adan on yedi, on sekiz sene sonra Halil Paşanın son kaptanlığı esnasında, Ziya Bey de mabeyin kâtibliğinde bulunuyormuş. Bir gün sarayda karşılaşırlar. Zafername şairi bu hoş tesadüfü şöyle hikâye eiyor:

«... Garaibi ittifakiyedendir ki merhumun son kaptanlığında hasbelkader mabeyinde bulunuyordum. Bir gün saraya geldi. Kendisile sohbet ederken hatırıma gelip «Bundan on yedi yıl kadar evvel Havuzlubağda nişan atmak esnasında iken, yeşil cübbe giymiş bir çocuğu üzüm çaldığı esnada görüp kavas Ahmed Bey ile tutturarak celb ve taltif buyurduğunuz hatıra gelir mi?» diye sordum. Paşa merhum gayet fatin ve zeki olmakla derhal tahattur etti ve «O çocuğa hâlâ acırım, zira babası her kim ise yanına bir hırsız köle katmıştı. Yoksa çocukta asla fenalığa istidad görmedim. Çünkü vukuatı hiç gizlemiyerek bana nakletti ve pek hoşuma gitti. Lâkin o çocuğu ve bu vak'ayı siz nereden biliyorsunuz?» dedi. Ben de cevabımda «İşte o gün sizin bağınızdan üzüm çalarken yakayı ele veren ve lâyık olmadığı halde mazharı iltifatınız olan çocuk sakallandı, bu gün karşınızda gene iltifatınıza nail oluyor. Yani bendenizim» dedim. Ben bunu söyler söylemez gûya hırsızlığı kendi etmiş gibi kemali edebinden kızardı ve bana teşekküre meydan vermeyip müstağrakı taltif eyledi.

«... Ah! Ne olurdu ki vaktile hüsnü terbiye görmüş ve ahvali âlemi zamanile bilmiş olaydım. Ah ne olurdu Rousseau gibi bir lâla elinde büyüyeydim!»

Bugün asıl hayret ve takdire şayan olan Benjamin Franklin ve Edison gibi sefalet ve yokluk içinde yalnız kendi zekâ ve enerjilerile kendilerini yaratan ve yetiştiren o müstesna çocukların hayatıdır.

Her çocuk bir ümid ve istikbal kaynağı olduğu gibi aynı zamanda bir «büyük adam» namzedidir ve her Türk çocuğunun kalbinde muhakkak böyle büyük bir gaye bulunmalıdır.

Yeni bir silâh:

Harb hasarlarını vatandaşa tazmin!

Yazan: **Alâeddin Cemil**

Bir kasırga gibi geçtiği yerleri kasıp kavuran harb fırtınası karşısında Türkiye, bütün tedbirlerini almış ve almakta olan ve asırlardanberi harbler içinde yuğrulmuş bulunan bir memleket vaziyetindedir. Memleketimizde harb adeta tabiî hayatın ayrılmaz bir hali gibi zihinlerde yaşar. Yalnız, şu son otuz sene içinde dört büyük harb, iki büyük inkılâb ve ihtilâl, Türk topraklarında, Türk camiasında tutuşmuştur. Türkün çocuğu için, ihtiyarı için, kadını için harb en ziyade tanıdığı, adeta bir dostu gibidir. Ecdadımız, bugün birbirini yiyen Avrupa ve Balkan memleketlerinin kendilerine icbar edilen harbleri içinde yaşamışlar, dünyaya ve tarihe şan vermişlerdir.

Zorlandığı vakit Türkün gözünü kırpmadan üzerine yürüdüğü harblerde manevî bakımdan hiç bir desteğe ihtiyacı olmadığı muhakkaktır. Bununla beraber, harblerde kullanılan bütün silâhlardan istifade etmek zarureti de vardır.

İşte, yazımızın mevzuunu teşkil eden harb hasarlarının vatandaşlara tazmini de son harblerde kullanılan yeni bir silâh olmak itibarile hükûmetimizin dikkatinden uzak olmaması lâzım gelen bir mesele olarak telâkki olunabilir.

Harblerde istilâya ve zarara, hasara uğrayan bir kısım vatandaşın zararlarını ödemek son yarım asırda büyük devlet ve milletlerce kabul olunmuş mukaddes bir hak haline gelmiştir. Esas nazariyesini: Vatandaşların bütün külfet ve haklar karşısında müsavi ve mütesanid olmasından alan bu harb hasarlarının devletçe tazmini tâ Fransa Büyük İhtilâlinden başlayarak 1870 Fransız ve Alman harbinde, ve nihayet en faal şeklini 1914 harbinde Fransada bulmuştur. O vakit, Fransada büyük adamlar vardı. Fransız milleti, bugünkü gibi zevkle rahat yaşamak ve ölmemek hulyasile esarete rıza gösteren bir millet değildi!.. Daha, 1914 harbinin başında Bordo'ya taşınan Fransa hükûmeti istilâ ve zarara uğrayan ahalinin zararlarını Fransanın ödiyeceğini ilân etmiş bulunuyordu!..

Bu prensipe, harbi muzafferiyetle bitiren muhtelif Fransız hükûmetleri sadık kaldılar ve o vakit istilâya uğrayan vilâyetlerle zarar gören ahaliye yüz milyar franga yakın tazminat verildi. Ve bütün yıkılan yerler yeniden yapılıp ihya edildi!..

Geçen senelerde (Cumhuriyet) gazetesinde bu tazminat hakkına dair birkaç yazımız çıkmış, ve tazminat hakkının esasları izah olunmuştur.

Bugün, tekrar bu mevzua gelirken bu sefer de İngilterenin bu tazminat hakkına dair yaptığı kanunlardan bahsetmek istiyoruz;

Elimize geçen malûmata göre İngilterede harb hasarlarının tazminini hükûmet deruhde etmiştir. Evvelki harblere nazaran nispetsiz tahribat yapan bugünkü hava harbinde ve yahud herhangi bir surette harbden dolayı hasara uğrayan İngilizlerin zararları tazmin edilecektir.

İngilterede bunun için üç kanun neşrolunmuştur: Birinci, gayrimenkul emlâk ve binalara yapılan hasarların tazmini için mecburî sigorta, ikinci, ticarî müesseselerin ve ziraî müesseselerin menkul eşya ve malları için mecburî sigorta, üçüncüsü de mobilya gibi şahsî menkul eşya için ihtiyarî sigortadır.

Gayrimenkul emlâk ve binalar için: Bunların her bir İngiliz lirası kıymeti iki şiling olarak sigorta edilmek mecburiyeti vardır ki yüzde on ediyor. Aynı zamanda, bu sigortaya beş sene zarfında devam mecburidir. Ziraî maksadlarla kullanılan arazi için sigorta altıda birdir. Takriben on yedide birdir.

Ticarî müesseselerin menkul malları hakkında sigorta ücreti 3 eylûl 1939 dan 1941 eylûlüne kadar yüzde 30 idi. Ziraî mahiyetten başka kıymeti (1000) İngiliz lirasını geçen ticarî mallar için de mecburî sigorta konmuştur.

Bu İngiliz kanunlarının neşrinde tazmin edilecek harb zararlarının 6-8 milyon İngiliz lirası olduğu tahmin edilmekte idi. Bugün, hiç şüphe yoktur ki bu miktar daha çok yükselmiştir.

1914 teki vatanperver Fransada harb zararlarını yüz milyar frank olarak ödemek için devlet bütçesine senelik tahsisat koymuşlardı. Hasarzedeler, vilâyet vilâyet ve komün itibarile gruplar teşkil ederek komünler tarafından kendi hesablarına otuz sene müddetle istikrazlar akdetmek suretile zararlarını ödüyorlardı. Komünlerin istikrazlarına devletin bütçesine koyacağı senelik tahsisat karşılık gösteriliyordu. Ve bu istikrazlar, istimal vesikaları mukabili hasarzedelere ödeniyordu!.

***

İşte, hulâsa olarak harb zararlarının tazmini hakkındaki başlıca İngiliz ve Fransız sistemleri bundan ibarettir. Memleketimizde de Türk vatandaşlarına harb zararlarının tazminini kabul etmek yeni bir silâh ve kuvvet kabul etmek demektir. Bu mesele üzerinde, meb'us Refik Şevket İncenin çalışmakta olduğuna ve bir kanun teklif etmek arzusunda bulunduğuna yakinen vâkıf olmuş bulunuyoruz. Sayın meb'usumuzun bu teşebbüsünü bütün kalbimizle alkışlarız.. Bu kanun, Türk vatandaşına, Türk ordusuna verilecek en büyük hediyelerden biri olacaktır. Bu yeni silâhı da eline alan Türk vatandaşı, Türk köylüsünün yıkılacak evinin, köyünün yapılacağını bilerek şehidlik ve gazilik yolunda gözü arkada kalmıyarak yürüyecektir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Kadınlarımız hummalı bir faaliyete hazırlanıyor

İstanbuldaki komite ilk esasları tesbit etti; derhal harekete geçiliyor

Türk kadınını millî müdafaa hizmetinde vazife almağa daveti mutazammın beyanname üzerine Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Vilâyeti idare heyetinde üç kişilik bir komite kurulduğunu yazmıştık. Bu komite bazı faaliyet esaslarını tespit etmiştir.

Vilâyet idare heyeti azasından Bayan Hasane İlgaz bugün Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdarı ziyaret ederek bu esaslar üzerinde görüşecek, bundan sonra derhal faaliyete geçilmesi için tanınmış bazı bayanlar Partide bir toplantıya davet edilerek yapılacak işler tezekkür edilecektir.

Hazırlanan esaslara göre yapılacak işler mütenevvi olacaktır. Muhtelif semtlerde faaliyette bulunmak üzere ekipler teşekkül edecektir. Ankarada bulunmakta olan Cumhuriyet Halk Partisi vilâyet idare heyeti reisi Reşad Mimaroğlunun bu hususta icab eden geniş direktiflerle bugün şehrimize avdeti beklenilmektedir.

Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar dün bir muharririmize şunları söylemiştir:

«— Sayın Bayan İnönünün riyaseti altındaki Hayırsevenler cemiyetinin beyannamesi üzerine derhal faaliyete geçilecektir. Parti vilâyet idare heyeti bu hususta hazırlıklar yapmaktadır. Halkevleri ve diğer vasıtalarla İstanbulda bu işi derhal tahakkuk mevkiine çıkaracağız.»

İstanbul tramvayları için 50 bandaj temin edildi

Hariciye Vekâletimizle Fransız hükûmeti arasında cereyan eden muhabere neticesinde Beyrut tramvayları için transit olarak şehrimizde sevkedilmekte olan 86 bandajdan 50 adedinin İstanbul tramvayları için alakonularak 36 sının Beyruta gönderilmesi kararlaşmıştır. Bu bandajlarla halen deporlarda bulunmakta olan bandajsız tramvay arabaları sefere çıkarılabilecektir.

Kesik kol ve bacağın esrarı aydınlanıyor

Zabıta bu cinayetle alâkalarından şüphelendiği beş kişiyi ele geçirdi

Geçenlerde Beşiktaşta Şenlikdede mahallesi civarındaki parkta bir çift kol ve bir çift bacak bulunmuş, zabıtaca ve Adliyece tahkikata el konulmuştu. Morga gönderilen bu kol ve bacakların katı' bir aletle kesildiği neticesine varılmıştı. Diğer taraftan, kol ve bacaklar üzerindeki parmak izleri alınmış ve bunları parka bırakanların tayini için bu noktadan da tetkikata başlanılmıştı. Mesele etrafındaki tahkikat, yeni bir safhaya girmiş, sürekli araştırmalar neticesinde kendilerinden şüphe edilen beş kişi ele geçirilmiştir.

Bunların ikisi, Kâzım ve Osman isimlerindedir. Her ikisi de işçidir. Biri de, Kâzımın karısı olan Fatma isimli kadındır. Cinayetin asıl faillerinin bu iki erkek olduğu ve kadının da suça fer'an iştirak ettiği, sanılıyor. Diğer taraftan, zan altına alınanların, sadece isminin Mahmud olduğunu bildikleri maktulü, parasına tamaan öldürdükleri bahis mevzuudur. Bununla beraber, vaziyet, henüz tamamile kat'î değildir. İşin mahiyetinin tam kat'iyetle tespiti için uğraşılıyor. Dolayısile, tahkikatın işkâl edilmemesi gözetilerek, şimdiki halde daha fazla malûmat verilmemektedir. Hâdisenin içyüzünün bugün iyice aydınlanması ve daha ziyade tafsilât verilebilmesi, muhtemeldir.

ADLİYEDE

Mahkûm olan şarhoşlar

Dün meşhud suç nöbetçisi Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde, Kazlıçeşmede sarhoşlukla arkadaşı Boğosu dövmekten maznun Ahmed, bir gün hafif hapse mahkûm olmuştur.

Aynî mahkeme, Kumkapıda Gabrisin meyhanesinde rezalet çıkaracak derecede sarhoş olmaktan maznun Sedadla Mes'udun da birer lira para cezası ödemelerine karar vermiştir.

Söz atmış

Karagümrükte dün bir söz atma hâdisesi olmuştur. İddiaya göre, Mehmed isminde bir sinema makinistinin karısı Mesrure, teyzezadesi Gülizarla birlikte yolda giderken, makinist Hüseyin ve arkadaşı Salimle karşılaşmışlar. Bunlardan Hüseyin adlı genc, Mesrureye söz atmıştır.

Dün Adliyeye gönderilen Hüseyin, meşhud suç nöbetçisi Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilmiştir. Hâkim Reşid Nomer umumî âdaba temas eden bu suçtan dolayı Hüseyin hakkında tevkif müzekkeresi kesmiştir. Muhakemenin devamı, arkadaşı Salimin şahid olarak çağırılması için, yarın sabaha kalmıştır.

İstanbuldan meccanen gidecek olanlar

Dahiliye Vekâleti halka kolaylık gösterilmesi için bir tamim gönderdi

Hâkimiyeti Milliye bayramı dolayısile devair kapalı olduğundan dün çalışamıyan beyanname ekipleri bugün tekrar çalışarak son listeleri de hazırlıyacaklar ve bir nüshasını kaymakamlara, bir nüshasını da Devlet Deniz veya Devlet Demiryolları umum müdürlüğüne göndereceklerdir.

İşin bundan sonrası nakil vasıtalarının hazırlanmasında ve kaymakamlıklar vasıtasile yolculara tebligat yapılmasından ibaret kalacaktır.

Devlet Denizyollarının ilk vasıta hakkında bugün Vilâyete malûmat vermesi beklenilmektedir. Bu malûmat verilir verilmez keyfiyet 24 saat zarfında kaymakamlıklar vasıtasile alâkadarlara bildirilerek hareket günü vapurda hazır bulunmaları tebliğ edilecektir. Dahiliye Vekâleti vilâyetlere gönderdiği bir tebliğde İstanbuldan dahile seyahat edeceklere kolaylık gösterilmesini ve halkın ihtikâr vaziyetlerile karşılaşmaması için icab eden tedbirlerin alınmasını bildirmiştir. Bilhassa ufak nakil vasıtalarile hamaliye ücretlerinin artırılmasına meydan verilmiyecektir.

POLİSTE

İki kaza

Eyübsultandan gelerek Sultanahmedden geçen 3091 numaralı otobüs, Remzi isminde birine çarpmış, Remzi otobüsle duvar arasında sıkışarak yaralanmıştır. Şoför Yako oğlu Alber, yakalanmıştır.

Bostanbaşı caddesinden geçen Ayten isimli kız da, Rasimin sürdüğü arabanın altında kalarak, yaralanmıştır. Kız, hastaneye kaldırılmış, Rasim yakalanmıştır.

Boru tamir edeyim derken...

Suadiyede Acemyan inşaatında çalışan işçi Sadi, yağmur borusunu tamir ederken, birinci kattan yere yuvarlanmıştır. Kolu kırılmış ve hastaneye yatırılmıştır.

Halkevlerinde neşir faaliyeti

Eminönü şubesinde dün güzel bir sergi açıldı

23 nisan bayramı münasebetile dün Eminönü Halkevinde bir müddettenberi hazırlanmakta olan Halkevleri neşriyat sergisi açılmıştır.

İtina ile hazırlanmış olan bu serginin küşad merasimi dün saat 16,30 da yapılmış ve Eminönü Halkevi tarih kolu reisi Hikmet bir nutuk söylemiş ve bundan sonra Halk Partisi kaza reisi Tevfik Uraz küşad resmini yapmış ve davetliler sergiyi gezmiştir.

Bu sergide Halkevlerinin kuruluşundan bugüne kadar neşredilmiş bütün kitab, büroşür ve dergiler vardır. 300 Halkevinin iştirak ettiği sergide binden fazla eser vardır. Başta Ankara Halkevi olmak üzere bütün Halkevlerinin neşrettikleri eserler bir tasnife tâbi tutulmuş olarak teşhir olunmuştur. Bu sergi bir hafta devam edecektir.

İKTISAD

Altın fiatları

Altın fiatları dün hafifçe yükselmiştir. Bir Reşadiye altını, dün 2780 ve külçe altının gramı 370 kuruştan satılmıştır.

Yeni et narhı

Fiat Murakabe komisyonunca konulan yeni et narhı bu sabahtan itibaren mer'î olacaktır. Bu sabahtan itibaren karamanın kilosu perakende 65, dağlıç ve kıvırcık 70 kuruştur.

Birlikler faaliyetine dair bir broşür hazırlanıyor

Ticaret Vekâletinin tansibile ithalât ve ihracat birliklerinin faaliyetinin verdiği neticeyi göstermek üzere bir broşür hazırlanmaktadır. Bu broşürde birliklerin kuruluşundan itibaren geçen iki sene zarfında ve bundan iki sene evvelki zamanların ithalât ve ihracat itibarile mukayesesi ve stok vaziyetleri karşılaştırılacaktır.

HEM NALINA HEM MIHINA

Bir rota değiştirme

İlkbaharın ılık günlerile beraber harb kızıştı; yazın sıcak günlerinde büsbütün kızışacak gibi görünüyor. Mücadele haricinde kalanların, iki muharib taraftan birine olan temayülleri de harb barometresine göre inip çıkıyor. Geçen yaz, sıkıştığı zaman, İngiltereye aleyhtar bir siyaset takib edenler, kışın İngiltere Akdenizde, Libyada, şarkî Afrikada zaferler kazanırken yelkenleri suya indirmişlerdi. Şimdi, muvaffakiyet terazisi Mihverin tarafına ağır basınca bunların gidişi tekrar değişmeğe başlamıştır.

İspanya, Fransa, Japonya, hatta Sovyet Rusya, siyaset gemilerine, harb vaziyetinin bugünkü rüzgârına uygun bir rota takib ettirmek üzere dümen kırıyor veya kırmağa hazırlanıyorlar.

Sovyetler Birliği, daima, «büyük meçhul» olmakta devam etmekle beraber, bu harbe mümkün olduğu kadar karışmamak, yahud da en geç, yani «kat'î hesab» anında karışmak politikasında devam ediyor. Son gelen haberler, Japonya ile Sovyet Rusya arasındaki son anlaşma üzerine geçen kış hayli ısınmış olan Amerika - Sovyet münasebetlerinin, şimdi havaların aksine, soğumağa başladığını gösteriyor. Filvaki, Moskova, Japonya ile anlaşmak suretile gene sancağa, yani sağa dümen kırmıştır. Fakat kızıl yıldız gemisi kaptanının dünyayı sarsan kasırga içinde sancak, iskele ve tornayit, tornistan manevralarının hedefi meydandadır. Gemisini kasırganın mihrakına sokmamaktır. Eskiden yelken devrinde gemiciler, çok şiddetli dalgalar arasına düştükleri zaman, denizi biraz yatıştırmak için, dalgaların çullandığı tarafa yağ dökerek muvakkat ve nisbî bir sükûnet elde etmeğe çalışırlardı. Moskovalı kaptan da, şimdi Japonya ile anlaşmakla Büyük Okyanusta aynı manevrayı yapmaktadır.

Japonyayı cihangir yapmak isteyenler şimdiye kadar iki rota takib etmişlerdir: Kâh yıldız, kâh kıble. Bazan şimale doğru yayılmışlar, bazan cenuba doğru sarkmışlardır. Şimal rotası generallerin, cenub rotası ise amirallerin sevdiği istikamettir. Molotof Yoldaş Bay Matsuoka ile yaptığı anlaşma ile Japonyaya, amirallerin rotasını takib etmesini işaret etmiştir. Şayed, sıcak ve soğuk dalgaları içinde bocalayan Japonya, yaz sıcağına rağmen, sıcak dalganın geldiği istikamete giderse, Sovyetler Birliği rahat bir nefes alacaktır. O zaman, Japonya, İngiltere, Amerika ve Felemenk Hindistanile mücadeleye tutuşacak, Sovyetleri, Uzakşarkta rahat bırakacaktır. Japonya, böyle çetin bir harbe girişince o kadar yorgun düşecektir ki Sovyet Rusya, uzun müddet bu derdden kurtulmuş olacaktır. Nitekim, Moskova, 1939 ağustosunda, Almanya ile anlaşmak suretile Hitlerin ordularını başka hedeflere tevcih etmiş, böylece garb hududlarının emniyetini temin etmekle de kalmıyarak onları daha ileriye de götürmüştür. 1939 ağustosunda garbda muvaffakiyetle tatbik edilen rota değiştirme, şimdi 1941 nisanında, Uzakşarkta da aynı muvaffakiyetle başarılmıştır. Sovyet politikası, şarka karşı garbda, garba karşı da şarkta emniyet elde etmiştir. Almanya ile ademi tecavüz paktı yapılması, İngiliz - Sovyet münasebetlerini soğutmuştu; Japonya ile bitaraflık muahedesi imzalanması da tabiatile Amerika - Sovyet münasebetlerini üşütmüştür.

Tokyo, Moskova ile dostluk tesis ettiğine güvenerek cenuba doğru «tam yolla ileri!» kumandasını verip harbe kadar gidecek mi? Giderse, bundan Almanya ile İtalyadan ziyade, Sovyet Rusya istifade edecektir. Her hangi bir Alman tazyikına karşı Uzakşarkta da tehdid edilmekten kurtulmuş olacaktır.

İzmitte bir sergi

İzmit (Hususî) — Şehrimiz orta okul talebeleri Halkevi salonunda resim, fotoğraf ve el yazısı sergisi açmışlardır. Serginin küşadını Valimiz Ziya Tekeli yapmış, orta okul talebelerinin gösterdiği bu güzel muvaffakiyeti takdirle anmıştır.

Okulun resim öğretmeni Kemal Zerende, Valimizin bu alâka ve teveccühüne teşekkürde bulunmuştur. Serginin açılmasında Parti Halkevi Belediye reislerile bir çok güzide zevat da bulunmuştur.

Küçük hikâye

Vagondaki sevgili

Ihsan Arif

Mecdi, yataklıdaki kompartimanında valizlerini yerleştirdikten, saçlarını tarayıp düzelttikten sonra, derhal yemek salonuna geçti. Maksadı, aynı vagonun bir başka kompartimanında yalnızbaşına seyahat etmekte olan güzel genc kadını daha yakından, uzun uzun görmek ve.... fırsatını bulursa tanışmaktı. Mecdi, şimdiye kadar bu kadar çekici bir güzellik, bu kadar kuvvetli ve yakıcı bir cazibe görmemişti. Kırk beş yaşına geliyordu. Hayatında kırmadığı ceviz kalmamıştı. Son zamanlarda, artık uslanmak, durulmak ihtiyacını hissetmiş, bunun da ancak evlenmekle mümkün olabileceğini düşünmüş ve evlenmişti. Karısı, güzel, genc, kültürlü, hisli ve neşeli bir kadındı. Fakat, Mecdinin, kendisinden beklediği şifayı getirememiş, kocasını yalnız kendisine ve evine bağlamağa muvaffak olamamıştı. Bunda Jaleye kabahat bulmak büyük bir insafsızlık olurdu. Çünkü, Mecdi, öyle çapkın, öyle hercaimeşreb, soy adı olarak seçtiği kelebekler gibi çiçekten çiçeğe konmağa o kadar haris bir adamdı ki, Kleopatra, Mesalin, Afrodit çapında bir kadın da gelse bu adamı, yalnız kendisine hasredemezdi. İşte, bunun için, izdivacları umulan saadeti getirmedi. Kısa zaman sonra, karı koca arasında geçimsizlik başladı. Jalenin kocasına aid şüpheleri, zaman zaman acı kıskançlık tezahürlerine sebeb oldu. Buna rağmen ayrılmadılar. Hayatları kâh güneşli, kâh yağmurlu bir mart havası gibi daima mütehavvil uzayıp geçti.

Mecdi, vagon restorana girdiği zaman bütün masaları dolu buldu. Yavaş yaşaş ilerliyerek kendisine boş bir yer ararken, gözü, tesadüf ettiği andanberi kafasını ve kalbini meşgul eden güzel kadına iliști. Garib bir raşe geçirdi. Talih ve tesadüf kendisine bir lûtufta bulunuyordu .Çünkü, kadın, iki kişilik bir masada yalnızbaşına oturuyordu. Hemen masaya yanaştı, kadını selâmlıyarak sordu:

— Müsaade buyurur musunuz hanımefendi?

Yerine oturdu. Bir taraftan listeye bakarken kaçak bakışlarla kadını süzüyordu. Sofra arkadaşını şimdi daha güzel buluyordu. Bilhassa iri siyah gözleri, etli ve renkli dudakları, dolgun ve diri göğsü bakışlarını zevkli bir tahassüse boğuyordu. Kadın avcılığındaki profesyonel meharetile derhal harekete geçti; konuşmağa başladı.

— Sizi rahatsız etmiyorum ya?

— İstağfirullah!

— Affedersiniz; size kendimi tanıtayım: Mühendis Mecdi.

— Naciye Engin!

— Müşerref oldum hanımefendi.

Bir taraftan yemeklerini yiyorlar, bir taraftan da eski bir aşina gibi konuşuyorlardı. Kadın karşısında oturan yabancı erkeği hiç yadırgamamış gibi bir tavır takınmıştı. Ciddî tavırlarına daima itina etmekle beraber serbest konuşuyordu. Hatta, Mecdinin aperitif olarak teklif ve rica ettiği bir iki kadeh limonlu votkayı da reddetmedi. Bu hal, Mecdinin cesaretini büsbütün artırdı; bahsi, sür'atle maksadına uyan mevzulara çekti:

— Evli misiniz Naciye Hanım?

— Hayır! Ya siz?

Başını iğdi:

— Ben de!

Yalanının, genc kadın tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını öğrenmek merakile başını kaldırdı. Gözgöze geldiler. Bu karşılıklı uzun bakış, bir sevginin itirafı kadar müessir ve manalı oldu. Mecdi heyecan içinde güzel muhatabını seyrediyordu. Keklik torbaya giriyordu. Bütün zekâsını, bir kadını aldatmağa mahsus bütün gönül silâhlarını kullandı. Nihayet... Anlaştılar. Naciye, Ankaraya teyzesinin yanına gitmiyecek, seyahatini Adanaya kadar Mecdi ile uzatacaktı. İstanbula dönünce de evleneceklerdi... Mecdi, kalbi halecandan çarparken için için gülüyordu. Onun için maksad, bu yolculuğu, güzel, zevkli bir balayı seyahati gibi geçirmekti. İstanbula dönünce. Naciyeyi bir tertible atlatmak işten bile değildi.

Yemeği çoktan bitirmişlerdi. Şimdi ikisi de neşeden, sevgiden coşmuş bir halde konyak ve likör içiyorlardı. Bu umulmıyan karşılaşmanın ve anlaşmanın zevkli heyecanile ve aldıkları aperitiflerin tesirile sarhoş bir halde idiler. Vakit, hayli ilerlemişti. Yolcular, çoktan kompartimanlarına çekilmişlerdi. Onlar da kalktılar. Koridorda bir müddet etrafı seyrettiler. Mecdi, bir ara, sevgilisinin belinden kavrayarak kendisine doğru çekmek ve öpmek istedi. Fakat, bu sırada beklemediği bir şey oldu. Bir tokat ve onu takib eden hiddetli bir ses:

— Artık bu kadarı fazla Mecdi Bey!

Ve genc kadın silkinerek kollarından kurtuldu, uzaklaştı. Mecdi, şaşkınlığından kadını takib edemedi. Birşey de söylemedi. Yalnız, biraz düşününce, bu işte çok acele ettiğini anladı. Kendi kendine:

— Ben de amma arsız herifim. diye söylenerek kompartimanına girdi.

Ertesi sabah, tren Ankaraya gelmişti. Mecdi, erkenden kalkmış, sevgilisini yemek salonunda beklemeğe başlamıştı. Fakat, vakit geçip Naciye görünmeyince merak ederek kondüktöre sordu.

— Bayan, gece bir buçukta Eskişehirde indi.

Bu cevab, kendisinde müthiş bir yumruk tesiri yaptı. Bir müddet kendisini toplayamadı. Birşey söyliyemedi, bir şey düşünemedi ve buna hiç bir mana veremedi. Seyahatinin devamı müddetince de güzel kadını ve bu garib macerayı düşündü, durdu.

***

Mecdi, bir ay sonra seyahatten dönünce kendisine kapıyı ihtiyar dadı açtı ve karısı Jaleyi sormağa vakit kalmadan ağlayarak bir mektub uzattı. Mektubda şunlar yazılı idi:

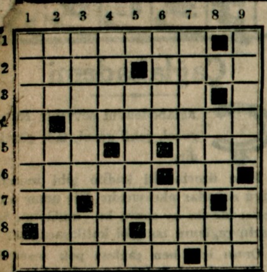
«Mecdi,

Aramızda herşey bitti. Bizi bağlayan bağları, vicdanım kanayarak, kalbim sızlayarak, gözlerim yaşlı, ben koparıyorum.

Evlendiğimiz gündenberi bana ihanet ettiğinden şüphe ediyordum. Fakat, için bir türlü buna inanmak istemiyordu. Çünkü, beni aldattığına inandığım gün, yanında yerim, kalbimde sevgin kalmıyacaktı. Bundan korkuyor, söylenenleri -kıskanmama, üzülmeme, seninle didişmeme rağmen- daima dedikodu olarak kabul etmek istiyordum. Fakat, son zamanlarda bu şüpheler, bu üzüntüler sıhhatimi, ruhumu kemirmeğe başladı. Artık tahammül edemiyordum. Çok acı, çok öldürücü de olsa hakikati öğrenmek istiyordum. İşte, bunun için biricik sırdaşım ve arkadaşım Naciyeden yardım rica ettim. O, son seyahatinde bir yolcu gibi önüne çıktı. Ve böylece... herşeyi, ama herşeyi öğrenmiş oldum. Bu ağır bir darbe oldu. Çok yaralıyım; fakat yaşıyorum. Ve yaşamak için senden uzaklaşıyorum. Beni hiç arama! Bu tamamen faydasız olacaktır. Çünkü, sen benim için artık tamamen öldün.

Jale»

BULMACA

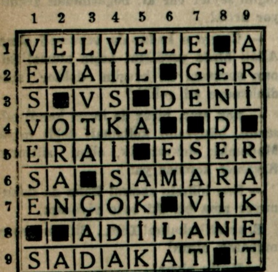
Soldan sağa:

1 — Ankarada bir mahalle. 2 — Yemende bir şehir, yaşlı. 3 — Çok zor meşguliyet (üç kelime). 4 — Mânisi. 5 — İlâhî mükâfat, Allahın bir ismi. 6 — Osmanlılık devrinde hıristiyan tebea, bağışlama. 7 — Dumanın kiri, tarladaki buğday. 8 — Bir sayı, metet - meklik. 9 — Bir vilâyetimiz, dişi değil.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Ufak tefek (mürekkeb kelime). 2 — Hayat esaslarımızdan, madde. 3 — Bize keyif verenlerden, bir harfin okunuşu. 4 — Bir emir, bunaltıcı teessür. 5 — Esnaf, şakirdi. 6 — Yapılabilir, bir peygamber. 7 — Ziyadesile hükümdarlara lâyık bir surette (iki kelime). 8 — Söz, bir soru edatı. 9 — Yemek ihtiyacı duygusu, sıkı.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

Millî piyango

23 nisan fevkalâde çekilişi Ankara Sergi evinde yapılmıştır

50,000 liralık büyük ikramiye 139,233 numaraya isabet etti

Millî Piyangonun 23 nisan fevkalâde çekilişi dün Ankarada Sergievinde saat 17 de kalabalık bir halk kütlesi önünde yapılmıştır.

Çekilişin bütün safahatı Ankara radyosu vasıtasile neşredilmiştir. Bu çekilişte ikramiye kazanan numaralar şunlardır:

50,000 liralık büyük ikramiye Ankarada satılan 139233 numaralı tam bilete isabet etmiştir.

20,000 liralık ikramiyeyi 170175 numaralı bilet kazanmıştır. Bu biletin bir parçası Fethiyede, diğer parçası Aydındadır.

10,000 liralık ikramiyelerden biri 202154 numaralı bilete isabet etmiştir. Diğer 10000 liralık ikramiyeyi 233571 numaralı bilet kazanmıştır. Bu biletler, Ankara, Antalya, Adana ve Tarsusta satılmıştır.

Aşağıda yazılı 6 numara beşer bin lira ikramiye kazanmışlardır.

27797, 118142, 172999, 218090, 275081 289720.

Bu biletler Ankara, Konya, İstanbul, Antalya, İnönü, Tekirdağ, Ayvalık, Lüleburgaz, Erzurum ve Bayramiçte satılmıştır.

İkişer bin lira ikramiye kazanan numaralar:

Son dört rakamı (6150) ile nihayet bulan 50 numara ikişer bin lira.

Biner lira kazanan numaralar şunlardır:

Son dört rakamı (6615) ile nihayet bulan 30 numara biner lira.

Beşer yüz lira kazanan numaralar bunlardır:

Son dört rakamı (9186) ile nihayet bulan 30 numara beşer yüz lira.

Son dört rakamı (9166) ile nihayet bulan 30 numara beşer yüz lira.

Yüzer lira kazanan numaralar şunlardır:

Son üç rakamı (925) ile nihayet bulan 300 numara yüzer lira.

Onar lira kazanan numaralar şunlardır:

Son iki rakamı (76) ile nihayet bulan 3000 numara onar lira.

İkişer lira kazanan numaralar şunlardır:

Son bir rakamı (9) la nihayet bulan 30,000 numara ikişer lira ikramiye kazanmışlardır.

SİNEMA

William Powell mes'ud bir aile hayatı yaşıyor

Yeni karısı Diana Levis M.G.M. Şirketinin filmlerinde ikinci derecede rollere çıkan güzel ve genc bir artisttir

Holivuddan Basra tarikile gelen Amerikan filim kumpanyalarının bültenlerinde sinema meraklılarının pek iyi tanıdıkları ve takdir ettikleri William Powell'in husuŝi hayatı hakkında da enteresan bazı malûmat mevcuddur. Bir zamanlar, erkek sinema yıldızlarının en hovardası, en havaisi sayılan bu aktör yeni evlendiği üçüncü karısı Diana Levis ile model bir aile reisi olarak sakin ve mes'ud bir hayat yaşamaktadır. Stüdyoda işi olmadığı günler evde kalan William yemek ve temizlik işleri için hizmetçilere nezaret hususunda karısına yardım etmekte, sabahleyin erkenden ve akşam serinliğinde bahçede çiçekler ve sebzelerle uğraşmaktadır.

Bütün gündüz ve gece gezintilerinde kat'iyyen yalnız dışarıya çıkmamakta, hep zevcesile birlikte gezmektedir. Holivudun artistler mahfili ve yüksek sosyetesi onları çok defa barlarda ve eğlence yerlerinde mütemadiyen birbirlerile dansederken görmektedirler.

William'ın böyle tam bir bourgeois ömür süreceği evvelce kat'iyyen tahmin edilmemişti. Çünkü bir zamanlar Carol Lombarde'ın zevci olan aktör, daha ilk nikâh haftasından itibaren evlilik tahdidatına boyun eğmiyerek eski serbest bekâr hayatını geçirmekte devam etmek istemiş, bunun neticesi aralarında müthiş bir ihtilâf çıktığı için nihayet ayrılmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Bir müddet sonra Jean Harlow ile sevişen William o bedbaht kadınla nişanlanmak arifesinde iken biçare artist ölmüş ve herkesin hissiz bir adam zannettiği aktör tam bir sene hüzün ve matem içerisinde yaşamıştır. Nihayet Diana Levis'e tesadüf etmesi onu kısmen teselli etmiş ve normal hayata avdetini temin eylemiştir.

Diana Levis genc ve güzel olmakla beraber herkesin tanıdığı meşhur bir artist değildir. Şimdilik M. G. M. kumpanyasının filimlerinde ikinci derecede rollere çıkmaktadır. Fakat istikbalin kudretli yıldızlarından biri olmağa namzeddir. Bununla beraber onu parlatacak olan şüphesiz William Powell'ın nüfuzu değil, şahsî meziyet ve kudretidir. Kuvvetli bir artist olduğunu ispata muvaffak olursa birinci sınıfta mevki alabilir. Aksi takdirde muhakkak ki san'at hırsından vazgeçip bir aile kadını olarak evinde oturmayı tercih edecektir.

William Powell, karısı Diana Levis ve sevgili köpeğile birlikte

Bir iki satırla

★ Amerikaya gitmiş olan İsveçli artist İngrid Bergman Holivudda ilk olarak «İntermezzo» isminde bir film çevirmişti. İkinci olarak «Hazreti Âdem'in dört evlâdı vardı» namında bir kordelâ vücude getirmektedir. Rejisörlüğü Gregory Ratoff ifa edecektir. Filmin diğer mümessilleri arasında Fay Wray, Susan Hayward, Richard Denning, Charles Lind de vardır.

★ Yeni yetişen Amerikalı kadın artistlerden Bonita Granville doğumunun yıldönümünü gayet garib bir şekilde kutlulamıştır. Bütün davetlilerine tayyare ile turlar yaptırmış ve onlara havada iken şampanyalar ikram ettirmiştir.

SPOR

Dün yapılan maçlar

Galatasaray Beyoğluspor, Fenerbahçe de Taksim Genclik takımını yendiler

Galatasaray - Beyoğluspor maçından: kale önünde heyecanlı bir an

23 nisan Çocuk Bayramı münasebetile tertib edilen futbol maçları dün Kadıköyde Fenerbahçe stadında yapıldı.

Günün ilk maçını Galatasaray - Fenerbahçe B takımları yaptı. İki takım arasındaki bu maç 2 - 2 berabere bitti.

İkinci maç, Galatasaray - Ferenbahçe mütekaidleri arasında yapıldı.

Oldukça eğlenceli cereyan eden bu maç 0 - 0 berabere bitti.

Fenerbahçe - Taksim Genclik

Fenerbahçe ile Taksim Genclik takımı arasındaki oyun ümid edildiği kadar heyecanlı olmadı.

Maçın ilk golünü Fenerbahçe merkez muhacimi Naim 13 üncü dakikada yaptı.

Taksim takımının uzunca süren tazyikından sonra 32 nci dakikada yaptığı gol, iki takımı berabere vaziyete soktu. Fenerbahçe beraberlikten kurtulmak için yaptığı gayretlerin 41 inci dakikasında Aydının şütile ikinci golü yaparak devreyi 2 - 1 galib olarak bitirdi.

İkinci devrede Taksim takımı daha canlı oynamakla beraber Fenerbahçe 25 inci dakikada penaltıdan üçüncü ve dört dakika sonra da Küçük Fikret dördüncü golü yaptılar. Taksim takımının büyük gayretine rağmen Fenerbahçe maçı 4 - 1 galib bitirdi.

Galatasaray - Beyoğlu Genclik

Beyoğlu takımı oyuna, çok süratli şekilde başladığı için Galatasaray oldukça müşkül vaziyette kaldı. Oyun devamlı surette Galatasaray müdafaasında oynanırken, Beyoğlu Genclik takımı 34 üncü dakikada ilk golü yaptı.

Galatasarayın bütün hücumları boşa çıktı ve ilk devre 1 - 0 Beyoğlu Genclik takımının lehinde bitti.

İkinci devreye Galatasaray kat'î bir hâkimiyetle başladı. Beyoğlu Genclik takımının kuvvetli müdafaası karşısında Galatasaray bir türlü netice alamıyordu.

Devrenin sonlarına doğru Galatasaray kornerden birinci ve iki dakika sonra da Arifin güzel bir şütile ikinci sayıyı yaparak maçı 2 - 1 kazandı.

Hakemleri davet

İstanbul atletizm ajanlığından:

27 nisan 941 pazar günü icra edilecek olan ilkbahar müsabakaları için aşağıda isimleri yazılı hakem arkadaşların sabah saat 10 da Kadıköyünde Fenerbahçe stadını teşrifleri rica olunur.

Mübeccel, Jale, Hidayet, Adil Giray, Naili Moran, Tevfik Böke, Hüsameddin Göreli, Cemil Uzunoğlu, Musa Kâzım Uzunoğlu, Firuzan Tekil, Zeki Yumuk, Dr. Nureddin, Zeki Gökışık, C. Başaran, Sadık Ceylân, İ. Bakır, Fethi, Nadolski, Süleyman, Mecdi, Şakir, Nuri Örs, Hamdi Saver, İbrahim Hakkı, Ragıb Sezgin, Haluk Hekimoğlu, Hilmi Mufahham, Agobyan, Kâmran Tekil, İbrahim, Mufahham Elmen, İskender Sungur, Kaya Atakurt, Selim Duru, Yasumidis, Sakalak, Bilek, Andonyan, Zeynel Akandere, Davud, Klopştok, Rifat, Sabahaddin Duraz, Nedim Aydınoğlu, Hüsnü Can, Cevdet, Fahri, Suad.

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,40	Fasıl heyeti
8,03	Haberler	19,10	Konuşma
8,18	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,45	Konuşma	19,45	Konuşma
★		19,50	İncesaz
12,30	Program	20,15	Rad. Gazetesi
12,33	Saz	20,45	Şan
12,50	Haberler	21,00	İstekler
13,05	Şarkılar	21,30	Konuşma
13,20	Müzik (Pl.)	21,45	Orkestra
★		22,30	Haberler
18,00	Program	22,45	Caz (Pl.)
18,03	Orkestra	23,30	Kapanış

YENİ ESERLER

Merhamet

Türkçeye çeviren *Hamdi Varoğlu*

Arkadaşımız Hamdi Varoğlunun, Stefan Zweig'den türkçeye tercüme ettiği «Merhametten Maraz» romanı, Cumhuriyet sütunlarında intişar edeli az bir zaman oldu. Bir yandan sütunlarımızda tefrika edilirken, bir yandan da Semih Lûtfi Kitabevi tarafından kitab haline konulan bu çok cazib roman, şimdi «Merhamet» ismile intişar etmiş bulunuyor.

Muhterem okuyucularımızın, genc Hamdi Varoğlu tarafından gazetemiz için tercüme edilen bir kaç hikâyesi ve kitab halinde çıkan «Amok» isimli romanile, kudretli kalemi hakkında fikir edindikleri Stefan Zweig, «Merhamet» romanında, şimdiye kadar verdiği bütün eserlerin fevkine çıkmıştır. Muharrir, bu eserinde, çok beşerî bir mevzuu, kendine hâs ince ve derin bir görüşle, adeta insafsızca didikliyerek işlemiştir. Çirkin ve sakat bir genc kızın, merhamet yüzünden kendisile alâkadar olan genc ve yakışıklı bir zabite karşı duyduğu, kâh ümid, kâh sukut hayalle dolu aşkı, bu romanın sahifelerinde merhale merhale takib ettikçe, insan ruhunun derinliklerine doğru daldığımızı hissetmemek imkânı yoktur. Roman kahramanı genc Avusturya subayının sakat kıza karşı duyduğu merhametle, onun tarafından beslendiğini hissettiği aşktan kaçma arzuları arasındaki mücadeleleri, genc kızın, sakat insanlara mahsus gurur ve hassasiyetle, sevdiği erkeğin, aşkına sadece merhametle mukabele etmesi karşısında duyduğu feveranları «Merhamet» romanında, keskin renkli bir tablo gibi gözü ve dimağı dolduruyor. Merhameti okurken, her çevirdiğimiz sahifede gözlerimizin önüne bir Macar ovası, bir hasad manzarası, bir kır eğlencesi, bir koğuş hayatı, bir süvari talimi serildiğini görüyor ve renkli bir sinema filmi kadar cazib levhalar arasında, romanı sonuna kadar, ayni merak ve ayni heyecanla takib ediyoruz. Bilhassa, romanı baştanbaşa dolduran kıvrak ruh tahlilleri, Stefan Zweig'in kaleminden dökülen bu edebî ziyafetin en canlı kısmını teşkil ediyor.

Semih Lûtfi Kitabevinin, hacmine göre cüz'î sayılacak olan yüz kuruş fiatla satışa çıkardığı «Merhamet» i okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.

Nişan merasimi

Nikbaht Soyakın kerimesi ve Recep Zühtü Soyakın yeğeni Nezihe Soyakla avukat Emin Dramanın oğlu Demirtaş Draman 23 nisan 941 de nişanlanmışlardır. Kıymetli genclerimize saadetler dileriz.

Ölüm

İnhisarlar umum müdürlüğü müskirat işleri müdürü Ekrem Necmi İnelle İzmir şarab fabrikası teknik şefi Süreyya Necmi İnelin babaları esbak İmalâtı Harbiye umum müdürü emekli albay Necmi Raci İnel Göztepedeki köşkünde irtihal etmiştir. Cenazesi Göztepe Birinci Orta sokak 4 numarada bugün saat 13 te kaldırılarak Caddebostanından motörle Eyübe nakledilecek ve cenaze namazı ikindi vakti Eyüb camiinde eda edildikten sonra aile kabristanına defnedilecektir. Allah rahmet eyliye.

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 31 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Solgun dudaklarında zoraki bir tebessümle mırıldandı:

— Saçmalıyorsun...

Peter, bileğini bırakmıştı. Ayağa kalktı. Islık çalarak odadan çıktı.

Genc adam karısının arkasından bir müddet baktı. Sonra yüzükoyun divana kapandı. Bu dakikada ruhunun söndüğünü hissediyordu.

Aradan on beş dakika kadar bile bir vakit geçmeden Miett geri geldi. Sanki hiç bir şey olmamış gibi Peter'in yanına uzandı. Elile saçlarını karıştırmağa başladı. Her gün böyle yapardı. Kocasının saçlarile oynaya, oynaya kendinden geçer ve dalardı.

Peter, karısının temasını hisseder etmez hemen divandan fırladı. Dönüp yüzüne bakmadan odadan çıktı. Miett birdenbire doğruldu. Endişeyle kocasının arkasından baktı.

Peter sokağa çıktı. Civardaki kahveye gitti. Terasta bir koltuğa oturdu. Garsonun eline tutuşturduğu gazeteye boş gözlerle bakıyordu. Getirttiği sütlü kahve masanın üstünde soğuyordu. Fakat onun dünyadan haberi yoktu. Beyni uyuşmuş, etrafını görmüyordu. Miett yalan söylemişti. Artık her şey bitmişti. Miett'ten ayrılacaktı. Fakat bunu annesine, Pol'e ve diğer arkadaşlarına nasıl söyleyecekti? Ahpabları, bankadaki arkadaşları bu işe ne diyeceklerdi? Ya bu akşamki ziyafet ne olacaktı? Bunları düşündükçe kalbine zehirli bir ok saplanıyor sanıyordu.

Aradan belki bir saattan fazla bir zaman geçmişti. Bir el omzuna dokundu. Başını çevirdi. kayınpederile göz göze geldiler. İhtiyar adam dudaklarında munis ve mahzun bir tebessümle gülümseyerek sordu:

— Aranızdan ne geçti?

Peter bu sevimli, bu temiz kalbli adamın gözlerinin içine bakamadı. Başını önüne eğdi. Mahçub bir tavırla cevab verdi:

— Hiç....

Almady, ah sizi budalalar sizi! der gibi başını salladı. Sonra yüzü birdenbire karardı. Ağır bir sesle:

— Hemen eve git, dedi. Karın ağlamaktan helâk olacak....

Bu son cümle Peter'in kalbini tarif edilmez bir rikkatle doldurdu.

Almady, elleri arkasında, dar adımlarile uzaklaştı. Yürürken hafifce kamburunu çıkarıyordu.

Peter, biraz sonra kalktı. Doğru eve gitti. Miett, divanın bir kenarına büzülmüş oturuyordu. Kocası içeri girdiği zaman başını kaldırıp bakmadı.

Peter, bir müddet karşısında durdu. İkisi de ıstırab çekiyordu. Genc adam, kederli bir sesle söyledi:

— Niçin hakikati itiraf etmedin?

Miett, sesini çıkarmadı.

— Telefonda konuştuğun erkek kimdi?

Miett mendilini ağzına bastırdı. Hıçkırıklar arasında cevab verdi:

— Mişka Adam idi...

Peter'in sesi dikleşti:

— İade etmek istemediği şey nedir?

Miett mendiline kapanmış bir taraftan ağlıyor, bir taraftan da kesik, kesik anlatıyordu:

— Bundan senelerce evvel.. Henüz çocuk denilecek bir yaştayken... Ona bir aşk mektubu yazmıştım... Ben, bunu çoktan unutmuştum... Geçenlerde telefonla beni aradı.. Kâğıdlarını karıştırırken mektubumu bulduğunu söyledi... Bana takılıyor, yüz kron vermediğim takdirde mektubumu iade etmiyeceğini söylüyordu...

Bir dakika sustu. Sonra ilâve etti:

— Eğer inanmazsan, kendisine sor...

Peter, uzun uzun Miett'in yüzüne baktı:

— O halde, bunu benden ne diye sakladın?

— Ne diye mi? Benden sual sorarken gözlerini nasıl açtığını ve sesinin ne kadar sert çıktığını bilseydin, bunu tabiî görürdün.. Korktum... Belki budalalık ettim...

Birdenbire gözlerini açtı Dargın bakışlarla Peter'i süzdü. Öfkeyle bağırdı:

— Şunu gayet iyi bil ki; mazimde utanmağı ve gizlemeği icab ettirecek hiç bir şey yoktur!

Arkasını döndü.

Peter, ondan şüphelenmekle ne büyük bir haksızlık ettiğini, şimdi anlıyordu. Gözünün önüne mutfaktaki hali geldi. Zavallı, iki gündenberi bugün için hazırlanmıştı. Heyecanla didinmiş, uğraşmıştı. Buna mukabil kendisinden küçük bir takdir, bir memnuniyet bekliyordu. Halbuki o, karısının büyük bir sabırsızlıkla beklediği bu güzel günü haksız yere zehirlemişti. Kalbi burkuldu.

Şimdi düşündükçe Miett'i haklı buluyordu. Ona gözlerini devire, devire bakmış, günahkâr olduğuna inanan bir tavırla ve bir sorgu hâkimi edasile sual sormuştu;

Miett ayağa kalktı. Oda kapısına doğru yürüdü. Peter arkasından fırladı. Kolundan yakaladı. Kendine doğru çekti. Fakat Miett kocasını göğsünden itiyor, kollarının arasından kurtulmak için çırpınıyordu. Aralarında kısa bir mücadele geçti. Nihayet Peter seri bir hamle ile karısını kucakladı. Dudakları birleşti. Divanın üstüne yıkıldılar. Barışmanın o doyulmaz zevkini tattılar.

Davetlilerin arasından ilk gelenler, Pol ile Madam Takaç oldu. Pol, merdivenlerden çıkarken Madam Takaç'ın koluna girmişti. Evin kapısından içeriye de ayni vaziyette girdiler. Pol her zamanki gibi neşeliydi. Yüksek sesle gülüyor, kapıları gürültüyle açıp kapıyordu.

Yemek esnasında Peter usulca Pol'ün kulağına fısıldadı:

— Pastaları methetmeği unutma, karım kendi elile yaptı.

Pol gözünü kırptı. Tabağına kocaman bir pasta daha aldı. Ağzını şapırdatarak, mübaleğalı bir jestle sordu:

— Bu pastaları şekerciden mi getirttiniz?

Miett heyecanla başını kaldırdı. Endişeli bakışlarını Pol'e dikti:

— Niçin sordunuz, yoksa beğenmediniz mi?

— Ne münasebet efendim, ne münasebet. Bilâkis, ben hayatımda daha bu kadar nefis pasta yemedim. Hangi şekerciden aldığınızı merak ettim. Ne olur ne olmaz belki günün birinde bizim de oraya başvurmamız icab eder.

Miett, gözlerinin içine kadar kızardı. Sevinc ve mahcubiyetinden söyliyeceğini şaşırmıştı.

Peter'in kalbi, karısına karşı duyduğu sonsuz aşkla dolmuştu. Gözleri yaşararak onun bu halini seyrediyordu.

XIV

Saat ona geliyordu. Balaton gölünün açık yeşil sularının üzerinde gümüş renkli dalgacıklar oynaşıyordu.

Peter ve Miett sahilden geçiyorlardı. Yüzleri, elleri simsiyah yanmıştı. Balaton'un on günlük güneşi onları araba çevirmişti. Bir villânın önünde durdular. Peter açık pencereye doğru boynunu uzatarak seslendi.

Cevab alamadığını görünce, ellerini boru gibi yaparak ağzına götürdü. Bütün kuvvetile bağırdı. Nafile gene ses sada yoktu.

Bu sefer Miett bağırdı. Ses tatlı nağmelerle yükseldi;

— Zigaçka!

Bir dakika sonra pencereden Zigmond göründü. Yüzü gözü sabun içindeydi. Anlaşılan tıraş oluyordu.

— Çocuklar sabah sabah ne oluyorsunuz?

Peter takıldı:

— Herkes senin gibi tembel değil. Buraya güneşten ve sudan istifade etmek için geldik. Sen, şimdi bunları bırak da, Neptün'ü biraz bize verebilecek misin onu söyle?

Neptün, kotra bozması bir tekneydi. Zigmond'un pek kıymetli bir malıydı. Miett'le Peter'in de başlıca eğlenceleriydi.

Zigmond yüzünü fırçalamakta devam ederek cevab verdi:

— Bunu sormağa ne lüzum var? İşte karşıda duruyor. atlayın içine, isterseniz akşama kadar getirmeyin.

— Peki sen ne yapacaksın?

— Ben bir saat sonra Budapeşteye gidiyorum.

— Hayır ola?

— Mühim bir işim çıktı. Ama yarın döneceğib.

Miett ellerini çırptı:

— Mükemmel! Benim de küçük bir ricam olacak. Bilmem yapar mısınız?

— Sizin her arzunuz, benim için bir emirdir küçük hanım. Yalnız biraz çabuk söyleyiniz. Daha giyineceğim. Sonra treni kaçırırım.

— Korkmayınız, pek o kadar ağır bir şey değil. Eve kadar uğrayıp, bana küçük bir paket getireceksiniz. İşte hepsi bu kadar.

— Hay hay!

Miett istediği şeyleri birer, birer anlatmağa başladı.

(Arkası var)